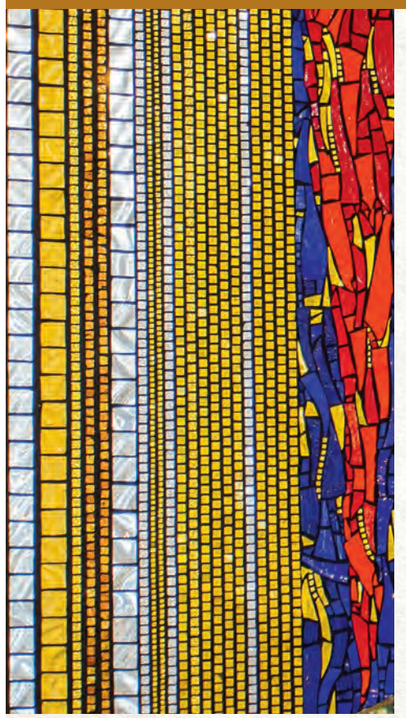

Zbornik radova XXIII. međunarodnoga mariološko-marijanskog kongresa održanog u Rimu od 4. do 9. rujna 2012., *Mariologija nakon Drugoga vatikanskog koncila: prihvaćanje, rezultati i perspektive*, još je jedan u nizu znanstvenih zbornika Hrvatskoga mariološkog instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U njemu je objavljeno dvanaest znanstvenih članaka koje potpisuje petnaest autora. Poslijekoncilska mariologija, glavna tema Kongresa i Zbornika, obrađena je u doista širokom spektru. Čitatelj će tako imati priliku dublje upoznati opće marioloske teme i rasprave koje su se u čitavoj Crkvi vodile za vrijeme i nakon Drugoga vatikanskog koncila, potom nauk o Blaženoj Djevici Mariji kod pojedinih hrvatskih autora, mariološko-marijanska nagnuća u pastoralnoj i liturgijskoj praksi, ali i aktualno pitanje marijanskih ukazanja. Na koncu Zbornika nalazi se opširan pregled hrvatske mariološke bibliografije od 2008. do 2011. godine.

ISBN 978-953-11-1083-9
9 789531 110839
Cijena: 220 kn

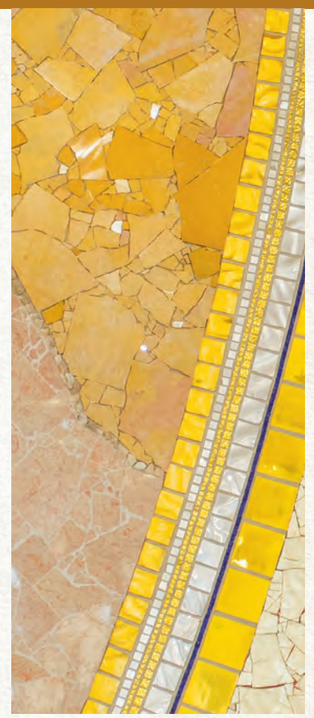

MARIOLOGIJA NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG KONCILA

ZBORNIK RADOVA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

Andrea FILIĆ i Tomislav FILIĆ (ur.)

Mariologija nakon Drugoga vatikanskog koncila: prihvaćanje, rezultati i perspektive

5

ZBORNIK RADOVA

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

MARIOLOGIJA NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG KONCILA: PRIHVAĆANJE, REZULTATI I PERSPEKTIVE

Zbornik radova

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
MARIOLOGIJA NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG KONCILA: PRIHVAĆANJE, REZULTATI I PERSPEKTIVE
Zbornik radova

Biblioteka: Zbornici radova
Knjiga 5

Sunakladnici:
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Kršćanska sadašnjost d.o.o.

Za sunakladnike:
Mario Cifrak, dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu
Stjepan Brebrić, direktor Kršćanske sadašnjosti d.o.o.

Povjerenstvo za izdavačku djelatnost KBF-a Sveučilišta u Zagrebu:
Nenad Malović, Anto Barišić, Valerija Nedjeljka Kovač, Tomislav Kovač, Vanda Kraft Soić

Uredili:
Andrea Filić
Tomislav Filić

Recenzenti:
Anto Barišić, Zagreb
Iva Mršić Felbar, Zagreb
Boris Vulić, Đakovo

Jezična lektura:
Ljudevit Maračić

Korektura:
Zvonko Džankić, Andrea Filić, Tomislav Filić, Petar Lubina

Prijevod sažetaka na engleski jezik:
Nenad Polgar

Fotografija na naslovnici:
Oltarni mozaik Marka Rupnika u crkvi Svete Marije Kraljice Mira u Sisku, snimio: Stjepan Vego

Prijelom i grafičko oblikovanje:
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Tisak:
Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb

Naklada: 500
ISBN: 978-953-6420-09-4 (Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu)
ISBN: 978-953-11-1083-9 (Kršćanska sadašnjost)
Tiskano u studenome 2018.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001011908.

Copyright ©: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Kršćanska sadašnjost d.o.o.
Knjiga je objavljena uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

MARIOLOGIJA NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG KONCILA: PRIHVAĆANJE, REZULTATI I PERSPEKTIVE

ZBORNIK RADOVA XXIII. MEĐUNARODNOGA
MARIOLOŠKO-MARIJANSKOG KONGRESA
RIM, 4. – 9. RUJNA 2012.

UREDILI:
Andrea Filić i Tomislav Filić

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Kršćanska sadašnjost

Zagreb, 2018.

Sadržaj

Predgovor 11

»Mariologija nakon Drugoga vatikanskog koncila: prihvaćanje, rezultati i perspektive«. XXIII. međunarodni mariološko-marijanski kongres, Rim, 4. – 9. rujna 2012. 13

Adalbert REBIĆ

DRUGI VATIKANSKI KONCIL I RASPRAVE OKO MARIOLOGIJE 19

Uvod 19

1. Moja sjećanja na zbivanja u vrijeme neposredne priprave za Koncil 20

2. Svečano otvaranje Drugoga vatikanskog koncila i prvo zasjedanje 22

3. Koncilski oci o Blaženoj Djevici Mariji 23

4. *Iter* pripremanja i formuliranja sheme *De Beata* 23

Zaključak 31

Ivan KARLIĆ – Marija PEHAR

»IZVRSTAN I JEDINSTVEN PRIMJER I DJEVICE I MAJKE – EMINENTER ET SINGULARITER TUM VIRGINIS TUM MATRIS EXEMPLAR« (LG 63). TEOLOŠKA INTERPRETACIJA I EKUMENSKE PERSPEKTIVE 33

Uvod 33

1. »Eminenter et singulariter tum virginis tum matris exemplar« (LG 63) 34

2. Izvorno kršćansko shvaćanje djevičanstva i majčinstva 36

3. Marijino djevičanstvo i majčinstvo 40

4. Marija – izvrstan primjer vjere i ljubavi 42

5. Ekumenske perspektive 44

Zaključak 46

Josip ŠIMIĆ

»KRIZA MARIOLOGIJE« ILI »MARIJANSKO PITANJE« NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG KONCILA 49

Uvod 50

1. Mariologija i marijanska pobožnost prije Koncila 50

1.1. »Trijumfalno desetljeće« (1954. – 1964.) 50

1.2. Kritike mariocentričnosti i marijanskog trijumfalizma 52

2. Marijansko pitanje na Koncilu 54
2.1. Od marijanske sheme do LG VIII 54
2.2. Pavao VI. i deklaracija *Maria, Mater Ecclesiae* 58
3. Poslijekoncilska kriza i njezini uzroci 60
3.1. Kriza i »desetljeće bez Marije« 60
3.2. Uzroci krize 69
3.3. Kako razriješiti krizu? 72
3.4. Pobudnica *Marialis cultus* – kraj krize i put prema Wojtylijanskoj obnovi 76
3.5. Mariološko-marijanski dijagram pretkoncilskog, koncilskog i poslijekoncilskog razdoblja 79
Zaključak 80

Andrea FILIĆ – Vlado KOŠIĆ
MAJČINSTVO MARIJE I CRKVE U SVJETLU INTERVENATA ZAGREBAČKOG NADBISKUPA FRANJE ŠEPERA NA DRUGOME VATIKANSKOM KONCILU I ŠAGI-BUNIĆEVA GOVORA O CIVILIZACIJI LJUBAVI 83
Uvodne napomene 83
1. Marijino univerzalno majčinstvo 87
2. Univerzalno majčinstvo Crkve 91
2.1. Nositelji majčinske dimenzije Crkve 92
2.2. Sadržaj majčinstva 94
2.3. Univerzalnost adresata 97
3. Kristološko utemeljenje univerzalnosti majčinstva Crkve: Mt 25,40 i poziv na ostvarenje civilizacije ljubavi 98
Zaključne misli 103

Nela GAŠPAR
MARIJANSKA UKAZANJA – »PROROČKE KARIZME« ZA DANAŠNJE VRIJEME U POSLIJEKONCILSKOJ MARIOLOGIJI 107
Uvod 108
1. »Privatne objave« ili karizme 110
1.1. »Privatna objava« 110
1.1.1. Mogućnost i različiti pristupi privatnim objavama 110
1.1.2. Privatna objava u odnosu na javnu objavu u Isusu Kristu ..111
1.1.3. Razlikovanje mistične od proročke privatne objave 114
1.2. Karizme 115
1.2.1. Karizme i Drugi vatikanski koncil 115

1.2.2. Karizme kao spasonosni »imperativi« za Crkvu 117
1.3. Bitna obilježja poslijekoncilske teologije o marijanskim ukazanjima 119
Zaključak 125

Bruno PEZO
BLAŽENA DJEVICA MARIJA U SPISIMA DR. FRANE FRANIĆA, SPLITSKOG NADBISKUPA I METROPOLITA.....129
Uvod.....129
1. Frane Franić – pastir svojega stada.....131
1.1. Split – Marijin grad 132
1.2. Propovijedi i poslanice 132
1.3. Poticaji za kongrese 133
2. Frane Franić – aktivni sudionik Drugoga vatikanskog koncila 133
2.1. Nastupi na Koncilu 134
2.2. Marijino posredništvo 135
2.3. Marija – »majka siromaha« 136
2.4. Pobožnost prema Mariji 137
3. Dar Koncila – Marija majka Crkve 138
3.1. Marija – Crkva 138
3.2. Vjera u Marijinu životu 139
3.3. Marija – Kraljica svećenika 141
3.4. Božja pravda – oznaka svećeničke službe 142
3.5. Stav i djelovanje poslije Koncila.....143
4. Marijina ukazanja.....144
4.1. Franićeva okružnica za Marijansku godinu 1987. 146
4.2. Dva nova Marijina blagdana u Splitskoj nadbiskupiji 146
Zaključak 147

Hrvatin Gabrijel JURIŠIĆ
DR. FRA JERONIM ŠETKA, APOSTOL ŠTOVANJA BOGORODICE MARIJE.....149
Uvod.....149
1. Osnovni biografski podatci 150
2. Djela 152
2.1. Knjige i brošure.....152
2.2. Članci.....154
3. Apostol Marijine slave.....154
3.1. Osobiti štovatelj Majke Božje 154
3.2. Znanstveno i apostolsko djelovanje.....155

3.3. Pisanom riječju širio je pobožnost Presvetoj Bogorodici 158
3.4. Pobožne udruge.....160
Zaglavak.....162

Martina BEGIĆ – Marijan BIŠKUP
MARIJANSKE PROPOVIJEDI O. ZLATANA PLENKOVIĆA O.P.....165
Uvod 165
1. Život i rad o. Zlatana Plenkovića.....166
1.1. Životne crtice 166
1.2. Spisateljski rad 167
1.3. Glazbeno stvaralaštvo 168
2. Marijanske propovijedi 169
2.1. Izabrane propovijedi iz djela *Svibanj – u svjetlu Marialis cultus – Marijansko štovanje*.....169
2.1.1. Kakva pobožnost?.....170
2.1.2. Marija i ekumenizam.....170
2.1.3. Pročišćena pobožnost 171
2.2. Marijin lik u propovijedima *Zdravo Djevo* 172
2.2.1. Marijin životni put 172
2.2.2. Marija je začeta bez grijeha.....173
2.2.3. Marija je također rođena bez istočnoga grijeha i odgajana od svojih roditelja sv. Joakima i Ane 173
2.2.4. Ime Marijino.....173
2.2.5. Navještenje – Blagovijest 174
2.2.6. Pohod Elizabeti 175
2.2.7. Svijećnica 175
2.2.8. Velika Gospa.....176
2.3. Naslovi Majke Božje 176
2.3.1. Marija kraljica svijeta.....177
2.3.2. Tvoja i moja majka 177
2.3.3. Grešnikovo utočište 178
2.3.4. Zdravlje bolesnih 179
2.3.5. Utjeha žalosnih 179
2.4. Štovanje Majke Božje 180
2.4.1. Majčino srce Marijino 180
2.4.2. Zar me Gospa ne čuje? 180
2.4.3. Pomozi, Marijo! 181
Zaključak 182

Tomislav FILIĆ
MARIJANSKE HOMILIJE OBJAVLJENE U *SLUŽBI RIJEČI* OD 1992. DO 2011. GODINE 183
Uvod 183
1. Svetkovina Bezgrešnoga začeća Blažene Djevice Marije 186
2. Svetkovina Svete Bogorodice Marije / Nova Godina 189
3. Blagdan Prikazanja Gospodinova / Svijećnica 191
4. Svetkovina Navještenja Gospodinova / Blagovijest 193
5. Spomendan Bezgrešnoga srca Marijina 197
6. Svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije / Velika Gospa 198
7. Blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije / Mala Gospa 205
Zaključak 207

Mato ZOVKIĆ
LITURGIJSKO ŠTOVANJE MARIJE MAJKE CRKVE U BOSNI I HERCEGOVINI NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG KONCILA 211
1. Od papina proglašenja Marije Majkom Crkve 1964. do liturgijskog blagdana u biskupijama Jugoslavije 1979. godine 212
2. Katedrala Marije Majke Crkve u Mostaru od 1980. godine 216
3. Župna crkva u Garevcu, Vrhbosanska nadbiskupija, od 1976. godine 220
Zaključak 244

Petar LUBINA
HRVATSKA MARIJANSKA SVETIŠTA U POSLIJEKONCILSKOJ OBNOVI: PRIHVAT I PRILAGODBA NA PRIMJERU SINJSKOG SVETIŠTA 227
Uvod 227
1. Marijanska pobožnost u svetištu Gospe Sinjske prije Drugoga vatikanskog koncila 229
2. Koncilske i poslijekoncilske smjernice za štovanje Gospe 233
2.1. Dokumenti Drugoga vatikanskog koncila 233
2.2. Poslijekoncilski važniji marijanski dokumenti 234
2.2.1. Veliki znak – *Signum magnum* 234
2.2.2. Štovanje Marije – *Marialis cultus* 235
2.2.3. Otkupiteljeva Majka – *Redemptoris Mater* 236
2.2.4. Krunica Djevice Marije – *Rosarium Virginis Mariae* 236

2.3. Zakonik kanonskog prava 237
3. Prihvat koncilskih i poslijekoncilskih smjernica u svetištu Gospe Sinjske 238
3.1. Hodočašća Gospi Sinjskoj 240
3.2. Sinjski jubilej godine 1965. kao prekretnica 241
3.3. Blagdan Velike Gospe u Sinju 242
3.4. Novi sadržaji 245
3.4.1. Hodočašće mladih 246
3.4.2. Križni put 247
3.4.3. Pastoral katoličkog tiska 247
3.4.4. Kulturni sadržaji 248
3.4.5. Fond Gospe Sinjske 249
4. Uloga i značenje svetišta Gospe Sinjske u suvremenom pastoralu 249
Zaglavak 254

Katarina KOPREK
MARIJIN LIK U HRVATSKIM DUHOVNIM ŠANSONAMA. GLAZBENO-LITURGIJSKO-TEOLOŠKA PITANJA I PERSPEKTIVE 257
Uvod 257
1. »Sveta«, »liturgijska« i »duhovna« glazba 258
2. »Duhovna šansona« kao neliturgijski glazbeni izričaj 260
2.1. VIS »Žeteoci« 261
3. »Duhovne šansone« o Mariji 263
Zaključak 268

Petar LUBINA
PREGLED HRVATSKE MARIJANSKE BIBLIOGRAFIJE OD 2008. DO 2011. GODINE 269
Uvod 269
Marijanska bibliografija 2008. 274
Marijanska bibliografija 2009. 319
Marijanska bibliografija 2010. 363
Marijanska bibliografija 2011. 402
Zaglavak 440

Popis recenzenata članaka 447

Predgovor

Zbornik radova XXIII. međunarodnoga mariološko-marijanskog kongresa održanog u Rimu od 4. do 9. rujna 2012. na temu »Mariologija nakon Drugoga vatikanskog koncila: prihvaćanje, rezultati i perspektive« objavljujemo kasnije negoli smo namjeravali. Premda su razlozi kašnjenja objektivne naravi, ipak izražavamo žaljenje zbog njega. Osobito nam je žao što svoje radove neće ugledati na svjetlu dana trojica dugogodišnjih članova HMI-a: prof. dr. sc. Adalbert Rebić (23. siječnja 1937. – 20. veljače 2014.), koji je punih dvadeset i pet godina bio predstojnik Instituta (1976. – 2001.), Bruno Pezo, prof. (23. studenoga 1948. – 13. srpnja 2015.) i prof. em. Marijan Biškup (23. kolovoza 1939. – 5. siječnja 2018.). Sva su trojica bili vjerni i redoviti sudionici međunarodnih mariološko-marijanskih kongresa na koje se svake četiri godine upućuje petnaestak članova HMI-a. Oni su ne samo obogaćivali rad hrvatske sekcije rezultatima svojih znanstvenih istraživanja, nego su mariološke kongrese i simpozije i naša putovanja na njih oplemenjivali i svojim osobnim pečatom. Nadasve se sjećamo njihova brižnog i toplog odnosa prema mlađim članovima HMI-a koje su objeručke prihvatili u svoje društvo, kao i živog spomena vremena utemeljenja i prvih godina djelovanja Instituta o kojemu su nam rado pripovijedali. U znak zahvalnosti za njihov dugogodišnji i predani rad u HMI-u posvećujemo im ovaj Zbornik.

U Zborniku je, nakon izvješća o Kongresu, objavljeno dvanaest znanstvenih članaka koje potpisuje petnaest autora. Doneseni su redom kojim su bili izloženi na Kongresu. U njima je poslijekoncilska mariologija obrađena u doista širokom spektru. Čitatelj će tako imati priliku dublje upoznati opće mariološke teme i rasprave koje su se u čitavoj Crkvi vodile za vrijeme i nakon Drugoga vatikanskog koncila, potom nauk o Blaženoj Djevici Mariji kod pojedinih hrvatskih autora, mariološko-marijanska nadahuća u pastoralnoj i liturgijskoj praksi, ali i aktualno pitanje marijanskih ukazanja. Na koncu se nalazi opširan Pregled hrvatske mariološke bibliografije od 2008. do 2011. godine koji je marno i samozatajno, pomno pazeći da mu ne promakne ni jedna bibliografska jedinica, priredio fra Petar Lubina.

Za lektoriranje Zbornika velikodušno se ponudio član HMI-a fra Ljudevit Maračić koji je taj posao učinio, kako se voli reći, na slavu Božju. Na tome mu od srca zahvaljujemo.

Zahvaljujemo i izdavačima Zbornika, Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu na čelu s dekanom prof. dr. sc. Marijom Cifrakom i Kršćanskoj sadašnjosti d.o.o. na čelu s direktorom dr. sc. Stjepanom Brebrićem. Također zahvaljujemo recenzentima svakoga pojedinog članka čija imena donosimo na samom kraju knjige te recenzentima Zbornika kao cjeline: doc. dr. sc. Anti Barišiću, dr. sc. Ivi Mršić Felbar i doc. dr. sc. Borisu Vuliću. Na koncu želimo zahvaliti i dvojici predstojnika HMI-a: onome za čijega je mandata Kongres bio održan – sisačkom biskupu mons. dr. sc. Vladi Košiću i onome današnjem – prof. dr. sc. Ivanu Karliću, koji je strpljivo i s razumijevanjem, ali i stalnim poticanjem, ipak dočekao objavljivanje radova na temu »Mariologija nakon Drugoga vatikanskog koncila: prihvaćanje, rezultati i perspektive«.

Andrea i Tomislav Filić